

221. 4.

VOORLOOPIG VERSLAG.

Het afdeelingsonderzoek van het ter zijde vermelde wetsvoorstel heeft tot de mededeeling van het navolgende aanleiding gegeven.

Algemeene beschouwingen.

Naar de meening van zeer vele leden is de regeling in zake het verleenen van geldelijke uitkeeringen aan de mobilisatieslachtoffers niet een geschikt onderwerp voor een initiatiefvoorstel. Indien leden van de Kamer bezwaar hebben tegen de thans geldende regeling, biedt de behandeling van het VIIIste hoofdstuk der Rijksbegrooting de gelegenheid, daarover met de Regeering van gedachten te wisselen. Mocht daarbij blijken, dat naar het oordeel van een meerderheid in de Kamer de bestaande bepalingen behooren te worden aangevuld of gewijzigd, dan kan, indien de Minister van Defensie niet bereid is zich naar dat oordeel te gedragen, de Kamer haar vertrouwen aan dien Minister opzeggen. Alleen bij de toepassing van zulk een procedure bestaat de waarborg, dat met volledige, althans zoo groot mogelijke kennis van zaken wordt geoordeeld. De hierbedoelde aangelegenheid bevat te veel elementen, waarover men, wil men tot een goede beslissing komen, het oordeel der Regeering moet kennen, dan dat zij naar behooren zou kunnen worden geregeld door gebruikmaking van het parlementair initiatief, waarbij voor de Regeering eerst een rol is weggelegd, nadat het voorstel, al dan niet gewijzigd, door de beide Kamers is aanvaard. Als voorbeeld werd in dit verband gewezen op de financieele zijde van de wijzigingen, welke de voorstellers gewenscht achten. In de Memorie van Toelichting, welke het voorstel vergezelt, wordt over die zijde in het geheel niet gesproken. Dit ligt voor de hand, omdat de voorstellers de financieele gevolgen van die wijzigingen niet kunnen overzien. Toch vormen die gevolgen een zeer belangrijk element van het aangesneden vraagstuk, dat terdege overweging verdient; een overweging, waarvan slechts sprake kan zijn, indien de Regeering, die over de noodige gegevens kan beschikken, door het overleggen van die gegevens daarvoor den grondslag biedt.

Dezelfde leden betreurden het, dat het onderhavige voorstel werd ingediend in den aanvang van het laatste jaar eener parlementaire periode. Daardoor toch wordt de schijn gewekt, alsof bij die indiening de komende verkiezingen een rol zouden hebben gespeeld; een schijn, die te eerder had behooren te worden vermeden, wijl de personen, wien hier hulp in uitzicht wordt gesteld, voor een groot deel, geheel afgezien van de vraag of zij als mobilisatieslachtoffers kunnen worden beschouwd, in een zeer droevige positie verkeerden.

Een deel der hier aan het woord zijnde leden waren er van overtuigd, dat, indien de bestaande wettelijke regeling inzake de mobilisatieslachtoffers inderdaad wijziging of aanvulling zou behoeven, de Regeering daartoe zelf het initiatief zou hebben genomen. Naar hun meening beoogt het wetsvoorstel minder een aanvulling van leemten, die eerst na het in werking treden van de bedoelde regeling aan den dag zouden zijn getreden, dan wel een verwezenlijking van wenschen, welke reeds bij de behandeling van het desbetreffende wetsontwerp in de Kamer werden geuit, doch tot welker inwilliging de Regeering en de meerderheid der Kamer destijds niet bereid waren.

Achttien velen der leden, die de boven weergegeven bezwaren ontwikkelden, die zóó overwegend, dat zij meenden zich van een beoordeeling van den inhoud van het voorstel te moeten onthouden, anderen hunner oordeelden het nuttig zich toch over de voorgestelde wijzigingen op zich zelf uit te spreken.

Hoogst ongewenscht noemde het meerendeel der laatstgenoemde leden allereerst de wijziging, welke er toe strekt den eisch te doen vervallen, dat hij, die als mobilisatieslachtoffer verlangt te worden erkend, ter zake van ongeschiktheid voor den militairen dienst moet zijn afgekeurd. De eenige waarborg, dat de betrokkene bij zijn heengaan uit den dienst invalide is geweest, zou daardoor komen te ontbreken. De bestaande regeling stelt reeds niet den eisch, dat de invaliditeit door den dienst is ontstaan. Zou nu ook nog — gelijk de voorstellers wenschen — de eisch vervallen, dat de invaliditeit in den dienst is ontstaan, dan zou ieder, die, wellicht vele jaren na de demobilisatie, in meerdere of mindere mate invalide is geworden, alleen op grond van de omstandigheid, dat hij indertijd in militairen dienst is geweest, als mobilisatieslachtoffer voor een uitkeering in aanmerking komen, terwijl elk aanwijsbaar verband tusschen invaliditeit en mobilisatie en zelfs elk gegrond vermoeden van het bestaan van zulk een verband ontbreekt.

Niet minder bezwaar bestond bij de hier aan het woord zijnde leden tegen de voorgestelde wijziging, welke den datum, vóór welken men zich moet hebben aangemeld om voor uitkeering in aanmerking te komen, verlegt van 1 Januari 1925 naar 1 October 1936. De eerstgenoemde datum is, naar zij meenden, reeds zeer ruim genomen. Bovendien kan daarvan volgens de bestaande regeling in bijzondere gevallen nog ten gunste van de belanghebbenden worden afgeweken. In het algemeen — aldus deze leden — kan toch zeker wel worden aangenomen, dat zij, die vijf jaren of meer hebben laten voorbijgaan zonder zich als mobilisatieslachtoffer te hebben aangemeld, ook naar hun eigen meening niet als zoodanig zijn te beschouwen. Dat een aantal hunner na verloop van vele jaren onder den invloed van anderen den wensch voelen opkomen alsnog naar een uitkeering te dingen, kan bezwaarlijk een reden voor wetswijziging zijn. En voor de gevallen, waarin bij belanghebbenden werkelijk eerst na 1 Januari 1925 de meening heeft postgevat, dat zij als mobilisatieslachtoffer zijn te beschouwen of waarin andere goede redenen kunnen worden aangegeven voor het achterwege blijven van een aanmelding vóór dien datum, kan de bovenvermelde bepaling in zake de mogelijkheid van afwijking de gewenschte uitkomst bieden.

In dit verband werd er nog de aandacht op gevestigd, dat, als de voorstellers er op wijzen, dat zij den door hen gekozen datum zóó hebben gesteld, dat geen enkele aanvraag meer in behandeling kan worden genomen, die gedaan is na de indiening van dit voorstel, zij voorbijzien, dat die indiening reeds maanden te voren in het orgaan van den Bond van Mobilisatie-invaliden in het vooruitzicht werd gesteld. Het is geenszins onwaarschijnlijk, dat die aankondiging een aantal aanvragen in het leven heeft geroepen, die anders achterwege zouden zijn gebleven. Hadden de voorstellers willen waarborgen, dat, overeenkomstig hun uit de Memorie van Toelichting blijkende bedoeling, geen nieuwe gevallen meer zouden worden aangebracht, dan hadden zij niet den datum van 1 October doch bijv. dien van 1 Januari 1936 moeten kiezen.

De beide andere voorgestelde wijzigingen noemden vele leden overbodig en niet doeltreffend. Die wijzigingen beoogen de instelling van twee commissies, de eene genoemd „Commissie van Uitvoering”, terwijl kennelijk „Commissie van Advies” is bedoeld, en de andere „Commissie van Beroep”.

Wat de Commissie van Advies betreft, merkten de hierbedoelde leden op, dat niet is gebleken, dat de Regeering niet in staat zou zijn zich zelfstandig alle gegevens, benodigd voor een juiste beoordeeling van de ingediende aanvragen, te verschaffen. Het kan ook aan de voorstellers bekend zijn, dat in den loop der laatste vijf jaar honderden personen zich tot de Kamer wendden, stellende, dat hun aanvragen door de Regeering ten on-

Voorstel wet v/d heer K. ter Laan c.s., houdende nieuwe regeling in zake verleenen geldelijke uitkeeringen mobilisatieslachtoffers.

rechte waren afgewezen; dat in verreweg de meeste gevallen de Commissie voor de Verzoekschriften, gezien het weinig steekhoudende der ingezonden adressen, aan de Kamer heeft moeten voorstellen, daaraan geen enkel gevolg te verbinden; en dat in geen van de enkele gevallen, waarin op voorstel van die Commissie van de Regeering inlichtingen zijn gevraagd en verkregen, de Kamer aanleiding heeft gevonden aan de Regeering te verzoeken, op de genomen afwijzende beschikking terug te komen.

Ook een Commissie van Beroep kan, naar deze leden meenden, op grond van dezelfde omstandigheid veilig achterwege blijven. Gebleken is, dat de beslissingen van de Regeering den toets der critiek kunnen doorstaan en dat belanghebbenden, als zij die beslissingen niet juist achten, een weg weten te vinden om een oordeel van een ander Staatsorgaan daarover te verkrijgen. Daarbij komt nog, dat de instelling van een Commissie als de hierbedoelde in feite niet het beoogde effect zou kunnen hebben, daar ook haar uitspraken beheerscht zouden worden door het op dit punt in het voorstel niet gewijzigde artikel 1 der wet, dat de Regeering niet tot een uitkeering verplicht doch slechts bevoegd verklaart. Uit de vergelijking, welke in dit verband in de Memorie van Toelichting wordt getrokken met het bestaande beroep van beslissingen van den Pensioenraad, blijkt wel duidelijk, hoe weinig de voorstellers zich bij de samenstelling van hun ontwerp van de bestaande positie rekenschap hebben gegeven.

Andere leden, die over het algemeen de tot dusver ontwikkelde bedenkingen deelden, achtten op zichzelf het verleggen van den termijn van 1 Januari 1925 naar een later tijdstip niet onredelijk. Intusschen hadden zij een open oog voor de bezwaren, welke zulk een maatregel met zich zou brengen, met name voor de omstandigheid, dat het moeilijker wordt het verband tusschen invaliditeit en militairen dienst vast te stellen naarmate het oogenblik, waarop de invaliditeit wordt geconstateerd, verder van den mobilisatietijd af is gelegen.

Tegen de instelling van een Commissie van Advies bestond bij deze leden geen bezwaar. Zij meenden, dat zulk een Commissie nuttig werkzaam zou kunnen zijn en de taak van den Minister zou kunnen verlichten.

Wat de Commissie van Beroep betreft, vroegen dezelfde leden nog, hoe de voorstellers zich de bevoegdheid dier Commissie en de te volgen procedure denken. Naar hun meening zouden bij instelling van zulk een Commissie in de wet toch zeker omtrent deze beide punten de noodige bepalingen moeten worden opgenomen. Zouden de voorstellers beoogen, op deze wijze een essentiële wijziging in de wet te brengen, in dien zin, dat de Regeering, indien de Commissie van Beroep het recht op een uitkeering zou erkennen, daaraan gebonden zou zijn, dan zouden deze leden zich daartegen met kracht moeten verzetten. Zulk een wijziging zou met zich moeten brengen een nauwkeurige omschrijving van de gevallen, waarin aanspraak op een uitkeering kan worden toegekend. Werd zulk een omschrijving in de wet opgenomen, dan zou veel minder dan thans met persoonlijke omstandigheden rekening kunnen worden gehouden.

Weder andere leden, die niet zulk een scherpe critiek op het voorstel wilden oefenen als in de boven weergegeven beschouwingen tot uiting komt, meenden nochtans, dat er, gezien de

wijze, waarop aan de nooden der mobilisatieslachtoffers reeds is tegemoet gekomen, geen gegronde aanleiding voor het verlangen naar een wijziging van de bestaande wettelijke regeling aanwezig is.

Ook deze leden achtten het tijdstip van indiening weinig gelukkig gekozen.

Verscheidene leden, die het voorstel in bescherming namen, merkten tegenover de bedenking, dat dit onderwerp zich niet voor een initiatief-voorstel zou leenen, op, dat over de wijzigingen, welke de voorstellers in de wet beoogen te brengen, herhaaldelijk met de Regeering van gedachten is gewisseld, doch dat die gedachtenwisseling niet het verhoopte succes heeft mogen hebben, niettegenstaande sinds het in werking treden van de bestaande regeling toch duidelijk is gebleken, dat deze in de praktijk niet bevredigt. Herinnerd werd in dit verband aan de redevoeringen, door de leden der Kamer JOEKES en VAN RAPPARD op 6 December 1932 gehouden bij de behandeling van het wets-ontwerp tot wijziging en verhooging van het VIIIste Hoofdstuk der Rijksbegroting voor het dienstjaar 1932.

Overigens meenden de hierbedoelde leden de verdediging van de ontworpen wijzigingen aan de voorstellers te mogen overlaten.

Ten slotte stelden eenige leden nog de vraag, hoe groot ongeveer naar de meening der voorstellers het aantal personen is, die thans geen uitkeering als mobilisatieslachtoffer kunnen ontvangen, doch, als de voorgestelde wijziging tot stand mocht komen, wel voor een dergelijke uitkeering in aanmerking zouden komen.

Artikel 1.

Gevraagd werd, welke draagwijdte de onder 2°. gebezigde zegswijze „niet valide” heeft. Men kan huiswaarts gezonden zijn met een zeer eenvoudige ongesteldheid. Waar ligt hier de grens?

Gaarne zou men voorts vernemen, of onder 4°. niet in den zevenden regel tusschen „personen” en „reeds” moet worden ingevoegd: „, die niet in het genot van militair pensioen zijn.”.

Artikel 4.

Opgemerkt werd, dat de toelichting, bij dit artikel gegeven, niet op artikel 4, doch op artikel 5 betrekking heeft.

Considerans.

Naar men meende, behoort het in den tweeden regel voorkomende woord „regelingen” vervangen te worden door: „regelen”.

Aldus vastgesteld den 27 Januari 1937.

SCHAEPMAN.

SURING.

IJSSELMUIDEN.

JOEKES.

IJZERMAN.